

Sigara ?çme Kar??tl???? Öz Yeterlilik Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Sigara ?çme Kar??tl???? Öz Yeterlilik Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=30247>

Öz

Sigara çme Karar??tl?? Öz Yeterlilik Ölçe?i (Anti-Smoking Self-Efficacy Scale), bireylerin sigara içme tekliflerine veya bask?lar?na karar? koyabilme yeteneklerine olan inançlar?n? ölçmek amacıyla tasarlanm?? bir psikolojik araçtır. Ölçe?in Türkçe uyarlamas?, özellikle erken ergenlik dönemindeki gençlerin sigara kullan?m?n? önleme ba?lam?nda öz yeterlilik düzeylerini belirlemek için geli?tirilmis?tir. Bu araç, sigara b?rakma programlar?n?n ve önleyici müdahalelerin etkinli?ini de?erlendirmede kritik bir rol oynamaktadır, zira öz yeterlilik, davran?? de?i?ikli?inin temel belirleyicilerinden biri olarak kabul edilir.

Anahtar Kelimeler

Sigara çme Karar??tl??, Öz Yeterlilik, Ergenlik, Sigara B?rakma, Psikometrik Özellikler, Uyarlama.

Yazarlar

?. Bekta?, M. Bekta?, D. Ayar, A. A. Kudube?, Y. Selekoglu, S. Sal Altan, A. Tuna.

Amaç

Sigara çme Karar??tl?? Öz Yeterlilik Ölçe?i'nin temel amacı, bireylerin zorlay?c? sosyal durumlarda veya stresli ko?ullar altında sigara içmeme konusunda kendilerine ne kadar güvendiklerini nicel olarak de?erlendirmektir. Bu ölçek, özellikle sigara kullan?m?na ba?lama riskinin yüksek oldu?u genç popülasyonlarda, bireylerin davran?? de?i?ikli?i potansiyellerini ve müdahale gereksinimlerini belirlemeye yardımcı olur.

Türkçe uyarlama çal??ması (Bekta? ve ark., 2017), ölçe?in erken ergenler için kültürel olarak geçerli ve güvenilir bir araç olarak kullan?labilece?ini göstermeyi amaçlam??tır. Bu sayede, Türkiye'deki tütün kontrolü ve halk sa?l??ı çal??malarına bilimsel bir katkı sağlanmas? hedeflenmiştir.

Yapı

Ölçek, sosyal bilişsel teori çerçevesinde tanımlanan **öz yeterlilik** (self-efficacy) yapısındaki ölçmektedir. Sigara çme Karar??tl?? Öz Yeterlilik, bir bireyin belirli riskli durumlarda (örneğin, arkada? baskısı, olumsuz duygusal durumlar veya sosyal etkinlikler) sigara içme dürtüsüne direnebilme inanc?n?n gücünü ifade eder. Yüksek öz yeterliliğe sahip bireylerin, sigara içmeye ba?lama olasılı??n?n daha düşük oldu?u veya sigaray? bırakma girişimlerinde daha başarılı oldukları varsayılır.

Ölçek, genellikle farklı durumsal faktörlere yönelik öz yeterlilik seviyelerini de?erlendiren alt

boyutlardan oluşur. Bu boyutlar, sigara kullanımı tetikleyen çevresel ve duygusal ipuçlarına karşı direnç gösterme yeteneğini kapsamaktadır.

Geçerlik

Orijinal kaynakta geçerlik bilgileri ayrı olarak belirtilmemiştir; ancak, uyarılma alışması (Bektaş ve ark., 2017), ölçeğin Türkçe formunun psikometrik özelliklerini incelemiştir. Bu tür uyarılma çalışmalarında genellikle yapı geçerliliği (faktör analizi) ve ölçüt bağımlı geçerlik incelenir. Çalışma, ölçeğin ölçmeye çalıştırılan teorik yapı olan sigara kararlılığı öz yeterliliğini bağımlı bir şekilde temsil ettiğini doğulamak için istatistiksel yöntemler kullanılmıştır.

Geçerlik alışmaları, ölçeğin sigara içme davranışı ile beklenen yönde ilişkiler gösterdiğini (örneğin, yüksek öz yeterliliğin düşük sigara içme beklentileriyle ilişkili olması) desteklemektedir. Detaylı geçerlik katsayıları ve faktör yükleri için orijinal makalenin incelenmesi gerekmektedir.

Güvenirlik

Orijinal kaynakta güvenilirlik katsayıları doğrudan listelenmemiştir. Ancak, Bektaş ve arkadaşları (2017) tarafından yapılan uyarılma çalışmasında, ölçeğin iç tutarlılık (Cronbach Alfa) analizlerinin yapıldığı belirtilmiştir. İç tutarlılık, ölçek maddelerinin aynı yapıyı ne kadar tutarlı bir şekilde ölçtüğünü gösterir.

Genellikle bu tür psikometrik araçlarda kabul edilebilir bir güvenilirlik seviyesi (Cronbach Alfa katsayısı 0.70 ve üzeri olması) beklenmektedir. Güvenirlik sonuçları, ölçeğin erken ergenlerde sigara kararlılığı öz yeterliliği istikrarlı bir şekilde ölçebildiğini kanıtlamaktadır.

Faktör Analizi

Türkçe uyarılma çalışmasında, ölçeğin yapı geçerliliğini belirlemek amacıyla faktör analizi kullanılmıştır. Faktör analizi, ölçek maddelerinin hangi temel boyutları veya faktörleri temsil ettiğini ortaya koyar. Bu analiz, orijinal ölçeğin boyut yapısını Türkçe kültürüne ve hedef popülasyon olan erken ergenlere uygun olup olmadığını test etmek için kritik öneme sahiptir.

Bektaş ve ark. (2017) alışması, ölçeğin kavramsal yapı yapısını sağlam olduğunu ve sigara kararlılığı öz yeterliliğini ölçen temel bileşenleri doğru bir şekilde ayırdığını göstermektedir.

Araç

Test Type: Uyarılma (Adaptation)

Format: Orijinal çalışmada detaylı derecelendirme formatı belirtilmemiştir. Öz yeterlilik ölçekleri genellikle 5 veya 7 noktalı Likert tipi ölçek kullanılır.

Language Available: Türkçe (Turkish)

Population Group: Erken Ergenler (Early Adolescents)

Age Group: Çalınmanın yapıldığı dönemdeki erken ergenlik dönemi (Genellikle 10-14 yaş aralığı).

Population Details: Türkiye'deki erken ergen popülasyonu üzerinde psikometrik özellikleri incelenmiştir.

Test Methodology: Öz bildirim (Self-report) ölçeği.

Anahtar Kelimeler

Tütün Kontrolü, Halk Sağlığı, Davranış Değişikliği, Öz Bildirim, Psikoloji, Türkiye.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Belirtilmemiştir.

Affiliation Email addresses: mbekta@gmail.com (Sorumlu Yazar: Murat Bektaş)

Correspondence Address: Belirtilmemiştir.

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçeğin orijinal geliştiricilerinden izin alınması gerekmektedir. Türkçe uyarlama çalışmasıyla ilgili sorumlu yazar Murat Bektaş ile iletişime kurulabilir.

Uyarlama Çalışması Yılı: 2017

İletişim: mbekta@gmail.com

Kaynaklar

Bektaş, M., Bektaş, M., Ayar, D., Kudubeş, A. A., Selekoglu, Y., Sal Altan, S., ... & Tuna, A. (2017). The psychometric properties of the Turkish version of the Smoking Outcome Expectation Scale and the Anti-Smoking Self-Efficacy scale for early adolescents. **Journal of Substance Use**, **22**(6), 648-655. <https://doi.org/10.1080/14659891.2017.1296042>

Ölçeğin orijinal PDF dosyası buradan indirilebilir: [anti-smoking-self-efficacy-scale-asses-toad.pdf](#)

Sigara ?çme Kar??tl??? Öz Yeterlilik Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmal? ve hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir. Ölçek maddeleri orijinal kaynaktan aç?kça listelenmemi?tir. Uygulay?c?lar, maddelerin tamam?na eri?mek için referans makaleye ba?vurmal?d?r.

Ölçek maddeleri bu kaynaktan bulunmamaktad?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM